

A MAGYAR KÖNYVTÁR

Szerkeszti RADÓ ANTAL

Új füzet:

894. szám

RIEDL FRIGYES

ARANY LELKI ÉLETE.

Arany idegletébe igyekszik bepillantani és egyúttal felfejti a nagy költő nézetét a háborúról.

Ára 40 fillér. — Kapható minden könyvkereskedésben.

Vadászportot űzők

akár itthon, akár a fronton vannak —
figyelmébe ajánljuk a

„NIMRÓD”

KÉPES VADÁSZAJSÁG-OT

Állandó melléklete

„A vadászbab”

czímű ebtenyészési szaklap.

Mindkét lap gyönyörűen illusztrálva.

Szerkeszti: lovag KERPELY BÉLA.

Előfizetési ár mindkét lapra:

egész évre 20 K és 4 K háborús pótdíj összesen 24 K
fél „ 10 „ 2 „ „ 12 „
negyed „ 5 „ 1 „ „ 6 „

Tessék mutatványszámot kérni.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.
(Franklin-Társulat.)

OLCSÓ KÖNYVTÁR

Alapította Szerkeszti
GYULAI PÁL HEINRICH GUSZTÁV

Egy-egy szám ára 30 fillér.

Új füzet:

1884—1887. szám

TURGENJEV

ASZJA

Orosz eredetiből fordította

TRÓCSÁNYI ZOLTÁN.

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA.

KAPHATÓ MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSBEN.

Alapítva 1910-ben.
HALTENBERGER BÉLA, Kassa.
Ruhafestés, vegytisztítás, gallértisztítás.
A gyár teljes üzemben van.
Gyász esetben ruhafestés feketére és egyen-
ruhák tisztítása soronkívül.

A magyar mágnesvilág alakjait
mutatja be pompás meglevenítő erővel

SZEMERE GYÖRGY

legújabb regényében; címe

KÉT LEÁNY

Két kötet * Ára 10 K.

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

Kapható minden könyvkereskedésben.

Pénztét vissza-
fizetem, ha

tyukaszem-szemölcs,
bírkeményesdől a Ria-balsam
három nap alatt fájdalom nélkül
gyógyoszták ki nem írja. Ezekre
nemcsak hála- és köszönőiratok. Ára
jótállás levéllel 2,40 K üvegként,
3 üveg 5,50 K és 6 üveg 8,50 K.
KEMÉNY, Kassa I. Postaúth 18/183

HIRDETÉSEK

• felvételnek

a kiadó-

• hivatalban

BUDAPEST,

• Egyetem-u. 4.

Új aktuális könyv!

NEUMANN KÁROLY dr.

VÁMTARIFA ÉS VASUTI DIJSZABÁS

Kereskedelempolitikai tanulmány

Ára 4 korona

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

KAPHATÓ MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSBEN

Vidám perczeket szerez magának,
ha elolvassa

ZSOLDOS LÁSZLÓ

új könyvet. Címe:

AZ ÜRGE

Ára 5 korona

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

KAPHATÓ MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSBEN

KULTURA ÉS TUDOMÁNY

új kötete:

VILÁGPOLITIKA

A világtörténet legújabb fejezete

(1871—1914)

Irtá

BALANYI GYÖRGY dr.

kegyesrendi tanár

Főbb fejezetei: A hármasszövetség előzményei.
A hármasszövetség kora.
Bekerítő politika.
Utolsó erőpróbák.

Ára kötve 6 korona

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA.

KAPHATÓ MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSBEN.

24. SZÁM. 1918. (65. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL

BUDAPEST, JUNIUS HÓ 16.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 80 fillér.

Előfizetési feltételek:

Egész évre — 40.— korona.
Félévre — 20.— korona.
Negyedévre — 10.— korona.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldíj is csatolandó.

A KATONÁINK ÁLTAL MEGSZÁLLOTT ODESSZA. — A PANTELEON TEMPLOM ELŐTT. — Zádor István rajza

ODAKÜNN SÜT A NAP.

REGÉNY. — IRTA BERKES IMRE.

I.

Bibor a Hertelendy-utczán ment lefelé, a város külső széléről jött s hazafelé tartott. Ordas Mihály, a jómódú paraszttal alkudozott napok óta, kis szőlőbirtokot szeretett volna venni, de a paraszt makacs, szívós ember volt, azt mondta, hogy bár vér nem itatta ezt a földet, de erről a föld nem tehet, viszont neki sok vére folyt el a háborúban, s az alkudozás során pontosan előadta, hogy hol, milyen körülmények között sebesült meg, hová sodródott, miképpen menekült meg, s ha már az ő vére olyan olcsó volt, a földjét nem adja olcsón. Bibort bosszantotta kissé ez a pökhendiség, de ettől nem lett rosszabb a föld s nem változott meg a mult sem, hogy ő kétszer sebesült meg, először hadnagy korában Galiciában, másodszor főhadnagy korában a Doberdón, s így a vértelen szőleje s véres emlékeire büszke paraszt gögje vele szemben egészen jogosulatlan volt, mégis legjobban az bántotta, hogy a felesége már több ízben tudakolta, mi lesz a szőlővel. A feleségének akarta megvenni a Bibor házában elterülő tíz holdat; eleinte meglepetésnek szánta a születésnapjára, de aztán véletlenül elszölte magát s most már szeretne volna valóra váltani az ígértét.

Szerette volna. Csak hogy Ordas Mihály, a mikor már érezte, hogy kezd kissé puhulni, abbahagyta az alkut, besietett az apjához, az istállóba, s onnan visszajövet, nem lehetett vele többé bírn. Apja, a nyolczvan éves Ordas Mihály, a háború kitörésének a napján, a mikor széles jó kedv s sok piros bor ömlött végig Bibor utcáján, behallagott az istállóba, azóta ott lakik, élő emberrel alig vált szót, csak a lovaival és a marháival beszélget, az állatokkal is csak akkor, ha senki sem hallja. Senki nek el nem hiszi, hogy vége a háborúnak, s inkább ráhagyná a szőlejét a lovára, sem hogy elcsőtült lelkével még egyszer öldöklő ember elé kerüljön.

A Hertelendy-utczát végigöntötte szertefolyó aranyával a déli nap, az utcán, a melyet a békekötés szédült izgalmai közepette kereszteltek el a híres Hertelendy örmesterrel, a város szülöttjéről, most a megérett májusvég hírtelen pörkölő hévében alig lézengett valaki. Bibor is szabadulni szeretett volna már innen, maga sem tudta miért, de más útja nem volt, erre kellett haza felé mennie. A fejét kissé lehajította, a puha, könnyű kalapját a szemére húzta, már nem gondolt a parasztra és az istállóban lakó szugori apjára, a szeme szögletéből látta, hogy valaki szembe jön vele, s a mikor ezt az embert észrevette, a szíve egyszerre erősebben kezdett dobogni. Valami ostoba gyengeség fogta el néhány pillanatra, de aztán kifeszítette a mellét, ugyanúgy, mint a hogy máskor szokta tenni, a mikor Parlaghy Jánossal találkozott, s ugyanazzal a gondolattal erősítette a szívét, a melylyel máskor szokta, a mikor Parlaghy váratlanul elébe került. Kattogó, kinos, bolond géppuskatűz, veszett, tomboló, idegtépő agyhüvely és egy feledhetetlen, őrtő, soha nem hallott és soha meg nem ismételhető, halálos hörgés jutott az eszébe. Milyen semmiség a mostani idegessége!

— Szervusz Tivadar! — köszöntötte Parlaghy.

— Szervusz! — mondta hidegen Bibor s látta, hogy Parlaghy csoszogott, lépést váltott, mintha meg akart volna állni. De elmentek egymás mellett, Bibor keményen, mintha most is izgalom nélkül állná a géppuskatűz, Parlaghy hajlékonyan, fejét kissé oldalra billentve, mintha ellenséges repülőgéppel lezuhanó bombája ellen védekezne könnyedén, valami fitymáló fölényességgel, a hogy az a harezteren vérévé vált.

Bibor néhány lépést tett előre, majd meg akart fordulni, de csak a nyakát tudta kissé megmozdítani, mert hírtelen egész testével előredőlt, a szeme fénylőn villant meg s a két füle ijedten figyel. Valahol egy éles lövés dördült el. A népelen utca, mintha titkos sülyesztől ontotta volna ki az embereket, egyszerre nyüzsgöni kezdett, kapujakból, üzletekből, csendes házakból rohantak ki a kivilágos, tudakozódó, megriadt arcú alakok, szutykosképző inasok, vöröskező cselédek, vékonyosontú kereskedősegek s a járókelőkből mindazok, a kik éppen most a Hertelendy-utczában voltak. Alig néhány lépésre Bibor előtt torlódott össze a tömeg, egyesek behantak a házba, a honnan a lövés sikoltó füttye kihajított az utcára, mások az ablakok párkányaira csipaszzkodtak föl, talán láthatnának valamit abból, a mi ott benn véres fordulatot vett. Mire Bibor a ház elé ért, zavaros, kapkodó, pletykálkodó szavak durva árja csapta meg, a piszkos ár szétömlött az utcán, új piszkokat szedett magába s úgy hömpölygött tovább, messze, szét a város széles téerein és zegzugos vonalain.

— Gömör százados, — üttötte meg Bibor fülét, a mikor a zajgó csapathoz ért és megállt.

— Hát persze, hogy megölté, — rikácsolta valaki, — már akkor is szeretőt tartott, a mikor az ura a háborúban volt.

— Fenét ölte, hátba véletlenül... véletlenül is elslühetett a revolvere, — magyarázta egy másik.

— Persze hogy Görgetegi lány, az idősebbik...

— Minden Görgetegi lány komisz.

— Az apjuk a legkomiszabb. Eleget esalt a háború alatt. Azt mondják, valami két milliót harcsolt össze a sovány marhákkal.

— Majd kitekerjük a nyakát annak is, csak...

— Kinek volt a kedvese?

— Akárkié, de nagyon is peczeken hordta az orrát.

— Három kitüntetést kapott.

— Négyet, négyet. Hadnagy volt, a mikor kitört a háború.

— Jól tette. Pusztuljanak az asszonyok is! Nem kár értük.

Bibor fölkapta a fejét, a tekintete ráesett arra az emberre, a ki azt mondta, hogy pusztuljanak az asszonyok is. Főllábú, parasztféle ember volt, a fején színehagyott, zsíros katonasapka, két hónala erős, otromba mankón pihent, arcát keserű ráncok szeltek át, fészülő, redves bajusza alatt torz vigorgásba rándult a szája, apró, ragadozó szeme kíváncsián, gyorsan, élesen sikoltott ide-oda, látszott a vigorgásán, hogy mindent hall, mindenre figyel. Keskeny mellén kitüntetések, egy, kettő, három. Bibor a rokkant katonát nézte, a ki még mindig gonoszkodó arccal állt a háttérben, felső testének könnyű súlyát a két göresös mankón nyugtatva. A mit a többi szőszátár lökött ki magából, az nem érdekelte, azt talán nem is hallotta, de a főllábú paraszt megjegyzése izgatta, nyugtalanította. Pusztuljanak az asszonyok is! Nem kár értük... Feléje indult, de hírtelen észrevette Parlaghyt, őt is visszacsalta a durranás, majdnem beléje botlott, hátrahajlította a testét s most már azért sem vette le szemét a vigorgó alakról, hogy Parlaghyt ne kelljen néznie.

A tolongás, fecsegés, az ideverődött kisvárosiak rút és kíméletlen izgalma mindössze néhány pillanattal szorult, zsúfolódott és lángolt a ház előtt, a kik az imént besiettek, nem tudván kíváncsiságukat fékezni, most sápadtan, gyors léptekkel bukdácsoltak kifelé s nyomukban megjelent Gömör Árpád százados. A tömeg hírtelen utat nyitott a tisztnek, a ki könnyedén rohant át a kíváncsiságból,

körömből, idegen emberek lelketlenségéből s alantas indulatok tüzeiből támadt két perzselő fal között, mintha csak újra kettős tűz közé került volna. Az arcát az ifjúság, vagy valami rettenetes felindulás lángja sütötte, de a szája széle kékesen sápadt volt. Semmi sem látszott rajta, senkire nem nézett, fiatalos, nyulánk termete gyorsan siklott tovább, kardja megcsörtent, nem hallotta, hogy Parlaghy megszólította, hogy köszönt neki, Gömör százados néhány perc alatt eltűnt a Hertelendy-utczából, ment a kaszánya felé, hogy...

A szobalány rohant ki a házból. A két tűzfal újra egymásra csapódott, a szobalányt körülvevők, taszigáltak, kikérdették, s Bibor a röpke szóvak pernyéjéből csak ennyit hallott:

— Doktor... Meghalt... Agyonlőtte... Valami levél... Patika... Doktor...

Bibor elindult. Valósággal belebotlott Parlaghyba, most nem tudott kitérni előre, megállt s lustán nyújtotta neki a kezét.

— Szegény asszony, — mondta Parlaghy — rabitus ember a százados, az, én ismerem, szolgáltam vele Galiciában.

— Galiciában?... De valami levelet, levelet — dadogta Bibor, — levelet talált az asszonynál — s messze eltekintett Parlaghy feje fölött.

— Pletyka, buta hazugság, — mondta keményen Parlaghy. — Minden komisz cseléd névtelen levelet ír mostanában. Ez az. Ezért kellett egy szép asszonynak, igen, így, ilyen gyalázatosan...

— Cseléd? — kételkedett Bibor.

— Cseléd, — pattant fel Parlaghy. — Mit tudom én, cseléd, izgága, vajkáló alakok, belevájkálnak a más bensejébe, kell itt már valamit csinálni. Minden hétre jut két-három botrány. Tegnap egy iparos szűrte le a feleségét a Béke-utczában, ma itt, Gömörkénél... Mégis...

Bibor reszketni kezdett. Már alig tudta magát tartóztatni.

— Cselédek?... Hát ezt rosszul látod. Nem a cselédek. A gazemberek.

A szemét, a mely szikrázott, élesen fúrta Parlaghy szemébe.

— Az is, az is lehet, — válaszolta Parlaghy s hangja egyszerre rekedt tompaságra törött, a torkát kezdte idegesen köszörülni. — Más, más most az élet, a társadalom, persze, ki gondolt volna erre, annyi bűn, úgy-e, a háború?... Bibor ráripakodott.

— Eh, nem lehet mindent a háborúval... A gaszágokat, nem, azt nem...

Parlaghy visszanyerte a nyugalomát.

— Na, majd este a kaszinóban. Majd beszélünk róla. Eljössz?

Nem várta meg a választ, köszönt, hátat fordított Bibornak s folytatta útját.

A tömeg már oszlófélben volt. Egy városi rendőr állt a kocsiút közepén, az unszolta, szólította a még ott ácsorgókat, a kik azonban nem igen hallgattak rá. Bibor két-három lépést tett előre, mellette, a falnak dőve állt a főllábú ember s most ördögi kajánság torzította el az ábrázatát. Bibor meghökkenve húzódott el tőle, s önkénytelenül is ezt mondta:

— Engem nevet? Rajtam nevet?

A főllábú élénken tiltakozott.

Nem is ismerem az urat. Nem, hanem a mankó, ez itt, nem bírom. Van nekem műlábam, vasból, az jobb, de most valami baja van, eltörtött, javítják... A mankó, verje meg Hertelendy örmestert, kutyának való... Hertelendy örmesterrel harcoltam én Zsemizli várában. De akkor még esőt volt a lábamban, nem vas. Akkor még volt feleségem...

Bibor nem hallgatta tovább. Elindult. Rohant hazafelé.

II.

Útközben néhány ismerőssel váltott egy-két tavaos szót, hogy hallotta, igen, micsoda zragédia, hogy látták Gömört végigvágatni az utcákon, olyan volt, mintha az örültek házából szökött volna meg, vagy egy vértől csurgó, szétépett, lerombolt földözék halálos mélyéből szabadult volna ki, de Bibor füle mellett értetlenül röpültek tovább ezek a sötét és komor szavak. Az ő fülében még egyre a halálos lövés különös, megrázó és dermesztő hangja táncolt, s a hogy e lövés elől menekült, egyre azzal a gondolattal küzdött, hogy talán a háborúnak még mindig nincs vége, az emberek még mindig tépik, marczangolják egymást, még nem ömlött ki elég vér, újra friss, forró vérnek kell végigfolyna az utcákon. Tétova, elmerült járókelők lelkét egyszerre csak megrendít a régi hang, egy sebesült kerül elébe. Bolond muzsikája rezdül ki, hírtelen halálos sikoly tépi meg a béke mámoros csendjét. Mi ez? A harezter veszett tébolya, vagy?... Bibor meg-megrázkódott, kergette, fűzte magától ezeket a hideg, vérágyasztó kísérteteket, a melyek a mult fekete lepleit emelték kábult szeme előtt, hogy jelene kínzó kísértéseit tompítsák, előljék.

Futásban megállt egy pillanatra, belenyúlt a kabátja belső zsebébe, kivette a tárczáját, s a tárczájából egy már kissé megfakult, elrongyolódott levelet kaparászott ki. Jól tudta, mi volt a levélben, minden betűjét kívülről tudta, minden vonása az agyába vésődött, de azért, mintha csak most nyomta volna a kezébe a levélhordó, valami meglepett, csodálkozó és rémült arc kifejezéssel olvasta morolva, s újra önmagának, hogy más meg ne hallja: «Figyelmeztetem, hogy mialatt maga a harezteren szenved, a felesége megcsalja. Hogy kivel, azt nem írom meg, azt találja ki maga. Sok sebesültünk van itthon. Parlaghy is itthon van. Ella.» Így olvasta ezt egyszer a lövészárokból is, sügva önmagának, hogy az óriási sziklák ott a Doberdón meg ne hallják a szegényét, a szétmorzsolódó szikladarabok el ne görgessék fájdalmát az idegen katonák közé, hogy az olasz gránátok dühös robbanásába bele ne vegyüljön egy síró hang az ő szívéből, egy vérszó jaj az ő lelkéből, egy fékevesztett, bosziért lihegő istenkáromlás az ő megdöbben, fellobban agyából. Jobbra-balra tombolt körülötte a gyilkos acélorkán de ő egyre arra gondolt, ki lehet az az Ella. Fantáziája végigsiklott Bibor összes utcáin, belopódzott minden házba, haragosai, elleneséi közé, lányok és hiú, irigy asszonyok bánatos szobáiba, Ella, Ella, sehol nem találta ezt a rettenetes nevet, ezt a hideg, árulkodó négy betűt. Az orkán elviharzott, s most egy újabb lövés, a más sebe újra kitépte belőle ezt a levelet, Parlaghyt, Ellát, az Árkay-lányokat, a kikre legtovább gyanakodott, s mindent, a mi a bensejét émszette, a mióta jthont volt. Mint egy összelépett harci zászló véres rongya, úgy libbent meg reszkető kezé-

ben a levél, hogy a felesége megcsalja, hogy a sok sebesült között itthon van Parlaghy is. Valóban itthon van, hisz csak alig negyed-órát, hogy a Hertelendy-utczában találkoztak és beszélt vele. Sietta a komisz cselédek a kiknek a nyomorult pletykája megölte Gömörét.

— Jó napot, — köszöntötte most valaki recsegő hangon. — Jó napot, igen önt, éppen önt keresem.

Bibor a zsebébe gyömöszölte a levelet, a szemét többször egymásután meghunyor-gatta, mint a ki sokáig a napba meredt s a vakító fény elkápráztatja. Halkan viszonozta a köszönést, a szemét egyszerre tágra meresztette, megint csak csodálkozó arccal vágott, az imént gondolt a sebesültekre, s íme váratlanul, mintha a nyugtalan föld vetette volna ki bomló bensejéből, egy sebesült kerül elébe. Hadaróczy tanár volt az, a ki jó napot kívánt neki, bár rajta nem látszott meg, hogy jó napja volna. Puffadt, lilavörös arca össze-vissza volt karmolva, a homlokára fekete angol-ta-pasz volt ragasztva, a kemény kalapján zúzódás nyomai látszottak, s kissé fénylő Ferencz Józsefe is elárulta, hogy valami hallatlan megpróbáltatás hozta ki sodrából a kabát viselőjét. Tulajdonképpen csak most vette észre Bibor, hogy a tanár önmagából kikelt. Dőlten, tépetten liheg előtte, s ámbár sajnálta, hogy a jeles fizikust ilyen czudar állapotban kell viszontlátnia, mégis valami derűs mosoly villant meg az arcán, a mint tetőtől-talpig végigmustrálta a boldogtalant.

Csak hogy megtaláltam végül, — recsegte keményen, — már otthon is kerestem, a lakásán, mert én kicsipatom, kicsipatom azt a himpellert, azt a gézenguzt, azt az utonállót, azt a hóst. Igen, kicsipatom.

Lélekzetet vett, de azért figyelte, hogy szavai milyen hatással voltak Biborra. Milyen hatással, mert azt a hóst, azt gúnyosan, csipősen, metszőn hangsúlyozta kifakadása felháborodott árjában.

Bibor most már komolyan hallgatta a tanárt. Tudta, hogy az öcséséről van szó. Az öcsése tizenhétéves korában önként jelentkezett katonának, kiképeztek, öt hónapig volt a harezteren, Volhyniáig jutott, ott egy gránát eltemette, félholt volt, a mikor véletlenül kiásták rettenetes sirjából, három hónapig nyomta az ágyat, de azóta is hőbortos kissé, s a feje úgy inog a nyakán, mint a pusztai nád a reggeli szél könnyű fütttyében. Most matura előtt áll. Ő az a hós, a ki a háta mögött ennyire kipellen-gérez Hadaróczy tanár.

Mi történt? — kérdezte kelleltenül Bibor s valami megvétel volt a hangjában, a mikor a megzilált embert újra tetőtől-talpig végig-mérte a tekintetével.

Nem lehet már bírn ezekkel a hősökkel — panaszkolta Hadaróczy s hangjába hírtelen könny szökött, a széken, a megaláztatás és keserű-ség könnye. Két szürke, vizes szeme lemondón pislogott, széles szája ijesztőn megrándult,

köpezős termete megroppant, a mikor újra elismételte, hogy nem lehet már bírn ezekkel a hősökkel, s hogy ki fogja csapni Bibor Pált az iskolából.

Bibor kezdte magát kellemetlenül érezni.

— Hát mi történt, kérem? — kérdezte unszolóan.

Hadaróczy, mint a ki imponálni szeretne azzal, a mit mondani akar, az érdeklődés hallatára kihúzta magát, a sarkára állt, a tekintetét merészen belevágta Bibor arcába, s úgy recsegte fülfüszelő, érdes hangján:

— Mi? Hát megvert. Megvert. Engem megvert. Engem, Hadaróczy Tamás címzetes igazgatót. Az a tascó! Kicsipatom! Hát ez történt.

Bibor majdnem elnevette magát. De a felvillanó mosoly csak derültté, nyíltta tette komoly arcát. Kezét vigasztalón nyújtotta a tanárnak, néhány semmitmondó frázissal próbálta az ügy kellemetlenségét enyhíteni, de Hadaróczy újra dühbe jött, ugrálni kezdett, s míg az imént könnyeivel elárlatta készségét, hogy esetleg meg is tudna bocsátani, most bütykös ujjával az angol-ta-pasz rojtjait ránczál-gálva, szavalt:

— Azért, mert azt mondtam neki, hogy megbuktatom? Azért? Uram, a társadalom betelt már az ilyen hősöskéki terrorjával. Elég volt a hősökből! Elég volt! Ki velük az iskolából! Megyek az igazgatóhoz s követelm, hogy táviratilag tegyen jelentést a miniszternek... Nyelt egyet s gyorsan kijávitotta önmagát: A miniszter úrnak... Igen, táviratilag. Táviratilag fogom kicsipatni. Önt pedig szívóbi sajnálom, hogy ilyen elvetemedett öcsése van.

Zúzódott kalapját megbillentette, vaskos kezével végigmászott izdadt arcán, s be sem várva Bibor választ, loholt tovább a népleken utcán. Bibor utána bámult. Valami reszketett a szája szélén, mégis valami résztvevő szót, kiengesztelő ígértet akart utána mormogni, de ebben a pillanatban újra az éles lövés csendült meg a fülében. Izgatottan kiáltotta Hadaróczy után.

— Tanár úr! Tanár úr!

Hadaróczy megállt.

— Nem hallotta? Kérem, nem hallotta?

— Mit? — kérdezte a tanár s bambán nézett Biborra.

Gömör százados agyonlőtte a feleségét. Alighogy kiejtette ezt a néhány szót, már szörnyen meg is bánta. De már nem tudta megakadályozni, hogy Hadaróczy a teste zömökét megmozdító fürgeséggel vissza ne rohanjon hozzá s a kérdések özönével ne ostromolja.

Hallatlan, — s most úgy nyiszálta az idegeket a hangja, mintha egy egész osztályt akarna megfélemlíteni. — Igazán? Agyonlőtte? És ki az a Gömör százados? És miért lőtte agyon? Hallatlan, hogy mi már nem fogunk ki ezekből az esztelen botrányokból! És mondja kérem, mikor történt, mikor?

(Folytatása következik.)

MISS MAUD, AZ 'ELLENSÉG'.

Ki itt nyugszik derűlten,
Álomra szenderülten,
De mit el nem úgy soha regg:
Egy távoli nép szülötte,
Gyerek-öröznök jött be,
Maga is még szinte gy-erek.

Ki szembeötösdi játszva
Hanczúrozott a házba',
Most csendesen pihen itt.
A Halál sietett mögéje
S bekötözte örökös éjre
Szép búzávirág szeméit.

Ő most fenn jár az égben
S elmondja ott, miképpen
Dagad itt lenn a vérőfolyam,
S ama Trónus elé közelgve,
Megkérdi szüzi lelke:
«Mért engedted ezt, Uram?»

Köztünk élt évek óta;
Magyar tánc, magyar nótá
Megfogta a szívét,
Sőt olykor este próbált
Nyelvtant lapozni s szótárt —
Valaki kedviért.

De mikor felszövelte
Ez az orkán, mely a földre
Sétvítte a sok nyomort,
S megtudta, hogy minékünk
Ő már csak ellenségekünk:
Légvára összeomlott.

A magányt kereste folyvást,
Feledte a mosolygást,
Szeme könnyel volt tele;
Majd, egy levélről, a bánat
Oly ádázul nekitámadt,
Hogy elmenekült — idele.

Ki tudja, miért? Csak a felhő,
Talán csak a kőszá szellő,
Mikkel honába izent!
Ne kutassák hát, ne vitassák;
A sirban az igazság,
S e sir azt mondja: csend!

Csend s megnyugvás! Kiszárad
Az ér, a népsugárnak
Ha a lángja perzselő,
S a hajnali harmat gyöngye
Megfürdik a fényözönbe,
De hamar felszívja a hős.

Hát isten szent nevében,
Gyász-szerű bús lelkében
Hadd keljen újra a hír:
Egy rozszant skót kalyibában
Ne várjanak hiában —
Már többé Maud nem ír.

S tán neki gyujtnak fáklját,
Mely mellett mindenén átlát
És mindent jól megért...
De a föld itt tenger búba'
Tovább is zúgja-búgja:
«Mért, Uram, miért?»

RÉSZLET RÓNA JÓZSEF MŰTERMÉBŐL.

MAGYAR MŰVÉSZEK OTTHONUKBAN.

RÓNA JÓZSEF MŰTERMÉBEN.

A magyar művészek háborús életében a legnehezebb feladat jutott Róna Józsefnek. A mester — a ki már a boldog békében is a képzőművészek érdekeinek fáradszorgos harcosa volt — a háború viszontagságos napjaiban sem hagyta cserben művésztársait. Mikor a vízivatar megindulásával összeomlottak a művészi reménysek és a nagy pánikban nemcsak az ipari és kereskedelmi élet lüktetése szűnt meg, jó sokáig, legtovább stagnált a képzőművészeti élet. Nem volt megbízás, hiányzott a derűs munkakedv, aludt az élet a műtermekben. Csaknem két esztendeig nem voltak tárlatok. A fiatalok nagyrésze hadba vonult, feleséget, gyermeket hagytak itt s mindenütt a nyomorúság ütötte fel tanyáját. Segítő-akciót indítottak ekkor a magyar képző-

művészek s ismét csak Róna József buzgó, szeretetteljes munkájával találkozunk a segítség élén. A mester kiváló emberi egyéniségében rejlik az a tiszta szociális érzés, a mely-lyel kevés művész rendelkezik nálunk.

Azelőtt is a művészetekbe való elmélyedését megosztotta a művészpolitika boszorkánytánczával, sokszor kemény harcokkal kellett szembe-állnia a művészek igazáért. Most ismét csak a művészetnek és a művészeknek él.

Pedig nagy feladat megoldására készül Szabó József-utcai kettős műtermében, hol lázas munka folyik most. Erzsébet királyasszony szoborművének pályatervén dolgozik a mester. Az immár ötödször, de remélhetőleg utoljára sorra kerülő szűkebb pályázat határideje már nagyon közel van s úgy tudjuk, a művész már elkészült az architektúrai részével, mert tudni kell, hogy Róna József a szobornak nemcsak a plasztikai, hanem az építőművészeti feladatának megoldását is egymaga vállalta. Hogy

milyen az új pályaműve, erről természetesen nem tudunk beszámolni, mert azt paravánok hatalmas barrikádja zárja el a kíváncsi szemek elől. Annál többet gyönyörködhetünk a mester többi legújabb műveiben, melyek a legtisztább művészi elmélyedésen kívül fiatalos szorgalomról tanuskodnak. Itt van előttünk mindjárt Konti József szobra, melyet a Magyar Színház előtt levő térségen fognak felállítani. Erős művészi munka s mellette íme egy újabb: a trencsényi hadiemléknek készülő mesteri alkotás. A lázarságtól megmenekült fiatal katona arcán, deli alakján a visszatért élet diadala sugárzik, mellette Trencsén nimphájának gyönyörű plasztikája a gondolat mesteri megtalálását tárja elénk. Azonkívül több megkezdett ragyogó kompozíció, nemkülönben Róna József művészi törekvéseinek ragyogó kezdetétől származott s immár jól ismert művei. Itt van a híres «Anakreón»-ja, a csudálatosan szép elképzelésben alkotott «Putifárné»-ja, a melyért annak idején a nagy állami aranyéremmel tüntették ki a művészt. Ez a legmagasabb díjjal megkoszorúzott kompozíció egyébként más elképzelésben is megvan itt. Ezt nem is ismerik, mert ki sem állította a mester. Ebben a műben egy kereveten elnyúlva ábrázolja a bibliai asszony alakját, a mint vonagló testtel küszik a szelid József felé. Putifárné arcán, sóvárgó vágyódásban a félig leesokott szemhéjjak alatt az erotika ostromolja az előtte magában viaskodó szemérmességet: József szűztiszta alakját. Majd sorra jönnek a mester fő műveinek segédmintái, a Széchenyi-fürdőben felállított «Centaur» erőteljes alakja, a mint a vízből kifogott Tritonokkal incselkedik. Távolabb van «Szent Antal kísértése»-nek művészi kompozíciója; a díjat nyert debreczeni Kossuth-szobor, valamint a gödöllői park művészi finomsága Erzsébet-szobrának a modellje. De ugyancsak gyönyörködhetünk még a budapesti Kossuth-szobor második díjat nyert pályaművében is, mely Róna József művészi munkásságának koronája.

Legkedvesebb munkája azonban természetesen ez idő szerint a már említett Erzsébet-pályamű. Idejének legnagyobb részét ennek a nehéz művészi feladatnak szenteli s. na phosszan át bezárkózva dolgozik műtermében. Mindazonáltal művésztársainak ügyes-bajos dolgainak elintézésére is van mindig ideje és meleg, megértő szíve.

1. Szerb halászkunyhó. — 2. Az uzsaki harcoktól (dicsőítés). — 3. József Fejercz főherceg meglekint a kiállítást. — 4. Erdészeti pavillon. — 5. Szerb hadtörténelmi csoport.

RÓNA JÓZSEF MŰTERMÉBEN.

A MEDUSA-FŐ.

Elbeszélés. — Irta Barsai-Fehér Géza.

A forró augusztusi nap lehanyatlott lassan, fáradtan a Vezuv mögött, de lángoló heve még ott ég az utcák kövén, házak falán, paloták oszlopjain és a gyönyörű márványszobrokon. A levegő fojtó és nehéz. Pompei kényelemszerető, elpuhult lakói most készülnek elhagyni a nappali pihenésre szánt hálótermeket, hol édes andalogni, míg a márvány-halastóba, a piscinába csobogva hull a játékos szökőkút hűvös, dalos vize.

Az utcákon tikkadt esend ül. A hatalmas Bazilika, Pompei legrégibb épülete komor fenségben áll a fórum nyugati bejáratánál, mint őrtálló, hű, öreg katoná. Gyönyörű, karesú oszlopai közül lassan bontakozik ki egy magányos férfi alakja. Megáll a lépcsők felett, elnéz a sötétkék tyhrusi tengerre és megindul a fórum felé. Elmegy Jupiter temploma mellett, a nélkül, hogy betérne. A Curia, a Merkur-templom mellett eljut az Eumacha-épület elé. A kallók ma nem forognak. A munkások pihennek. Az épületalapító Eumacha-papnő szinte kérdeni látszik: mit keresel itt Polydoros? Ma nem vehetsz biborszínű tyhrusi posztót új tunikához, sem díszes aranysegélyt bő ujjaira. Halad tovább, el az iskola, a törvényszék, a fórum triangulare, a gladiátorok kaszárnya és a színházak mellett. Sietve ér el a város végére, Herkules kapujához. Itt kissé megpihen és letörli verejtékes homlokát.

A mesterművű nagy kandelaberekben már lobog a láng. Csillagos fényűknél élesen kiválik az ifjú szép, szabályos görög arca, melyhez hasonló talán csak hírneves őse, a rhodosi Polydoros faragott egykor régen a beszédes, hófehér, párosi vagy az ivorszínű lesbosi márványból.

A városban lassan kigyulnak a lámpák és megindul az élet. De a levegő még mozdulatlan, a melegség fojtó és nem lehet tudni, hogy az a sűrű felhő, mely az esthajnali csillagot rejt és a Vezuv ormát beburkolja, áldó esőt hoz-e, vagy vészt és pusztulást, mint a mely negyedszázaddal ezelőtt sújtotta a város egy részét. Az istenek szélesszélű örk felhő takarja.

Eljű ifjú és örül, a míg lehet látni a város csillogó lámpái. A lupanárok utcájába buja, vörös fény eszalogatja. Am Polydorost szíve a kertek felé vonzza, hol Lucius Iabella, Diomedes, Ciceró és a többi híres, neves római m-g pompái lakos úri laka ékeskedik. Ott áll Publius Secundus, gazdag római prokonzul palotája is. A prokonzul most Britanniaiban táborozik, hol Titus Flavius Vespasianus császár parancsára a forrongó gyarmatot tartja féken. Szépséges neje, a görög származású Návoleja egyedül uralkodik a ház szolgái felett. De mindeneknél jobban Polydoros szívén.

— Oh, bár meglátnám őt, — sóhajt fel az ifjú és megkerüli a házat. — Hátha itt ül a szép asszony a kert illatos fái között, élvezvén a lassan hűvösödő időt, hallgatva a szökőkút édes csobogását. De hasztalanul kémlel be a lézkerítésen, nem lát mást, csak Apolló hideg márványalakját. Nyugodtan ül a felséges nap-isten egy láposra csiszolt omphalon, ez égből hullt meteorikövön. De jóslatért hiába fordul feje Polydoros, nincs hozzá egy biztató szava. Nincs iránta könyörülete.

Mégis. Jön maga Návoleja. Köszönését hidegen fogadja és már vissza is húzódik. Polydoros szíve megremeg és alig palástolva elfogódottságát, megszólítja:

— Engedd meg Návoleja, hogy kertetből egy szál virágot vihsek magammal.

— Vedd e rózsát Polydoros és távozzál. Uram távollétében nem fogadhatlak.

A bársnyos fehér kézen ég az ifjú forró esőjka, mint remegő habon piros virágszirom.

— Meghalok, Návoleja, ha már is magamra hagyysz. Ajándékozz meg csak pár pillanattal!

— Vakmerőség a mit kérsz, de jőjj, pár percig maradhatasz.

A kőpadon ültek, Apolló szobra mellett. A levegő mindjobban betelt halálátú sötétséggel. Csak a sugárzó potrohú kis rovarok csillogtak a sötét fűben, míg a bokrokon át Pompei lámpái remegtek és a távol öbölből Parthenope világító tornya villózott. Hirtelen hűvös légáram csapott fel a tengerről és ridegen átosont közöttük. Návoleja összereszt.

— Távoznod kell, Polydoros. Közelg az éj. De az ifjú addig kérlete nyájas, behízog hangon, míg megengedte, hogy szobája ajtajáig elkísérje. Csendült már Publius Secundus házán. A rabszolgák bevonultak alvóhelyiségeikbe, hogy ott pihenjenek vagy kozakajátékkal töltsék az időt.

Halkan csevegve mentek át a vestibulumon, a széles atriumon, hol galambok szundikáltak az esővízgyűjtő medenceze partján. A tablinumban, e díszes fogadóteremben helyielyel kínálta meg késői vendégét az úrnő és pár perczeze magára hagyta.

Polydoros szívét a lámpák enyhe, bizalmas fénye nyugodt derével töltte és a falfestmények édes bohóságain mulatott. A Pompeiben annyira kedvelt freskók voltak ezek. Pufók arczú, szárnyas gyerekek, kik apró létrákon állva gyümölcsöt szednek a fákról, majd kis asztal-kákon főzőskét játszanak. Mással a diadalmas kis Vénusz hajta parányi kocsiját, melyet fürge szarvasok húznak. Mögötte pajkos faun tánczol két pipót is fuja egyszerre.

— Mielőtt elmennél Polydoros, igyál egy pohár zakinhosi bort, — szólt a visszatérő szép asszony, ki gyönyörű otthoni ruhájában még bájosabb volt, mint azelett.

— Hellas letűnt nagyságára és a te élő, viruló szépségedre!

Az édes görög bor mellett, mit a hegyormok hava tartott hűvösen, szó szót követett és a búcsuzásról meg is felejtkeztek. Közös hazájukról, Görögországról csevegtek, meg a bölesekéről, a prófétákról és a világaluról, hatalmas Rómáról.

— Még isteneinket is elorozta, — fakadt ki Polydoros. — Jaj annak, ki útjába áll. Eltiporja. A jámbor názárethi, kit rajongó hívei Christosnak is neveznek, a keresztján halt meg. De Pilatus undok képmutatással mosta kezét: ő ártatlan. A cirkszuszabai a fenevadak is ártatlanok, melyek a názárethi követőt darabokra tépik. A császár is ártatlan, ki a zsidók gyönyörű fővárosát, Jeruzsálemet földig leromboltatta. Mióta apjától, Vespasianustól nevét és trónját átvette, a jócember mezében kérékedi. — Ah, megint elveszett egy napom, — sóhajt udvaronczai között, ha nem gyakorolná kegyelmzési jogát.

— Talán titkon te is már keresztény vagy, Polydoros, hogy olyan részvételt beszélsz róluk? — Nem. De szánom őket, mert jámbor, becsületes és küzdő emberek. Hitökkel nem sokat törődöm. Görög vagyok, megértő és türelmes. De meg úgy látom, nemcsak Philo zsidóböles tanaihoz hasonlít az, hanem még inkább Platon gyönyörű idealizmusához. Miért gyűlölném hát őket?

— Talán még a zsidókat is szánod, e szolgaságra hivatott és mégis örökké izgága, bajszerező népet?

— Vélekedjünk bámmiként róluk, mégis csak barbárság, hogy gyönyörű fővárosukat, e művészi szépséget megsemmisítették.

Aztán ismét Görögország széttűlésén, pusztulásán kesergett az ifjú.

— Igazad van, Polydoros, — szólt a nő — de mindez csak meddő panasz, csak szó, szó.

— Hát tehetek mást én, elemnyedt, leigázott nemzet pusztuló sarja? Hellas elveszett örökre. Saját fainak versengése, pártharcza vitte dicsélen sírba. A tett ideje számunkra lejárt. Mi görögök csak szavakat, eszméket és halhatatlan művészetet adhatunk már a világnak.

— Én pedig úgy látok téged gondolataimban, Polydoros, mint Hellas régi hőrozeit, a kik nem sokat mérlegeltek, de akarni és tenni tudtak.

E szavak után mélyen lehajtá piruló arczát Návoleja, de máris ijedt rebbenéssel kapta fel fejét, hogy elbűvölt tekintetét ismét oda fordítsa a padló művészi mozaikjára, hol Perseus tartá kezében a levágott Gorgó-főt. Perseus: arczra, temetve Polydoros szakszított mása. Polydoros is elfogódott, mert menten észrevette a hasonlatot. Majd ifjú szemérmérvete kergette arczába a vért, mert Zeus és Danae hős fia teljes meztelenségében nézett rá, mint egy földre fektetett, óriási tükörből.

— Úgy látszik, a Medusa-fő még most is kővé dermedti az embereket, — szólt gúnyosan Návoleja. — Pedig a kire e Medusa emlékeztet engem, nem ijesztett meg egykor téged, Polydoros. — Bocsáss meg! Engem Perseus hasonlata lepett meg. Mi másról lehetne szó itt?

— Nézd csak meg jól! Hát nem jut már eszedbe Livia, szép rabszolgánóm? Pedig ő ugyancsak dicsekedett előttem a te szerelmeddel. E fűrtök, e szemek, e buja ajkak ne emlékeztetnének reá és vele töltött édes óráidra?

— A hatalmas Zeusra kérék, ne folytasd! Az én agyamban nem élnek emlékek, az én szívemben nincs más vágy, te élsz csak bennem, isteni asszony.

— Jaj, hogy ugyane hangon, ugyanily édes szokat egy rabnóm fülebe sügtél egykor!... Undorító még gondolatnak is!...

— Hogy magyarázzam ezt meg neked, Návoleja? Dús lakmától mámoros voltam, mikor a szerelmet még nem ösmertem, mikor csak a lázadó ifjú véi dobolt ereimben; ekkor jött rabnód. Üzeneted hozta. Aztán... aztán... Oh, miért kellett ezt megtudnod?! Jelentéktelen pillanatok azok életemből. De a tied minden órád, minden napod, egész életed.

— De én nem osztozhatom egy pillanatra sem rabnómmal.

— Hát szabadítsd fel és add ki útját.

— Hogy az egész város másnap azt sottogja gyilkos mosolylyal: Publius Secundus felesége elküldte rabnóját, mert vetélytársát látta benne?!

— Hát mit kívánsz, Návoleja? Szólj! Parancsolj!

— Hát nem érzed, nem érte? ... A halálát...

A vert-réz edényekben a lángok nyugtalanul lobogtak. Majd egyik, majd másik oldalra lengtek. A földből mint elfojtott sóhaj, tompa morajlás tört fel. A nagy kőcsozzák lassan emelkedni látszóttak, mintha lenyűgözött óriás kezdett volna nyugtózodni, terpeszkedni alattuk. A levegőt a fűszeres görögbor illata mámorítóvá tette.

A halálát... kongott Polydoros fülebe, mi alatt lelki szemei előtt egyszerű ágyán, édes szenderben feküdt az igénytelen kis rabnó.

— Nos, szép Perseusom, kővé dermedt a Medusa-fő?

— Oh, mondd, miért állítod közénk Tanathos fekete árnyát? Jól tudod, szívem csak tied. Csak azt a percet várja, midőn szíveden doboghat. Jer! Hagyj itt mindent! A parton vesztegel egy hajó. Horgonyát ma felveszi. Parancsnoka jóbarátom. Elvisz bennünket egy távoli kis szigetre; ott élünk majd jámbor, egyszerű emberek között, míg szépségben és boldogságban elmúl életünk.

— Szavaid csábítóak, szép Perseusom. De szívemből emléket is ki kell előbb irtanod annak, hogy valaha mást szeretted.

— Csak nem kívárod, hogy gyilkossá legyek? Szíved jó és nemes, ilyen rettentő gondolat még e romlott város átkos levegőjéből sem fertőzheti meg.

— Gyáva vagy, Polydoros. Mi egy rabszolgá halála? ... Vagy talán még mindig szerelmes vagy belé? ... És félsz, ugy-e, hogy ha meglátnád pihegő mellét, félig nyitott ajkát, gömbölyű tagjait, melyekre egykor égő csókaid hullottak, elhagyna erőd és e perczben az én emlékem alámerülne szívedben... Undor, undor! Gyűlöletes gondolat!... E szőke fej utálatosabb, mint a Medusa-fő.

A bor, mit remegő, lázas kezekkel egyre csak öntött magába, a szavak, melyek a legédesebb ajkáról peregtek, patakzóttak fejébe, elvették esztét, mámorossá, tébolyodottá tették Polydorost. Leka pott a falról egy szablyát és rohant vele fel, Livia szobájába.

A föld, a nagy óriás megmozdult. Sülyedt, emelkedett a talaj. Sülyös kőlapok recsege, ropogva ütődtek össze, torlódtak egymásra, mint zajlaskor a meginduló jégablak és döngve töredeztek darabokra. Zárak pattanása. Oszlopok, szobrok dűledeztek. Ajtón, ablakon ömlött be a Vezuv vérpiros fénye.

A lépcsők felett állt Polydoros, szétvetett lábaira támaszkodva. A mint felemelt karjával magasra tartá a levágott főt, olyan volt, mint a borzakmnak fenségesen megdöbent szobra. De a talapzat, a melyen állott, recsegett, ropogott, a föld már megindult. Kezéből kihullott a véres fej és gurult, gurult Návoleja lábái elé. Polydoros felhőrdült és élettelenül vágódott végig a bosszúálló földön.

Az elemek rettentő harezába harmincezer ember — bűnös, parázna ember — rémes hangja sivitotta belé: a láva, a láva!

Horthy Béla: Nehéz út.

Prinz K. L.: Régi kastély Skutariban.

A SAJTÓHADISZÁLLÁS MŰKIALLÍTÁSA.

A Képzőművészeti Társulat kiállításairól beszámoló cikkek, a mióta a Szépművészeti Múzeum szobortermében rendezik kiállításait, rendszeresen azzal a siránkozással szoktak kezdődni, hogy a tárlatot lehetetlen volt ezen a helyen tisztességesen elhelyezni s hogy ez nyilván hozzájárul a kiállítási siker csökkenéséhez.

Es ime mi történt? Kellems világítású, jó, semleges színű kárpittal ellátott, derült és csinosan tagozott képkiallítás termetet talá-lunk azon a helyen, a melyet eddig nem csekély joggal a képek temetőjének neveztek. De nemcsak ez az interieur-berendezés lep meg ezen a kiállításon, hanem a mindinkább elharapódzó dilettantizmusnak majdnem teljes elmaradása is. Hiszen szó sincsen róla, valami egetverő művészettel e kiállításon sem sokszor találkozunk, de majdnem minden képe mögött ott van az az elengedhetetlen szakmabeli tudás, a mely elengedhetetlen alapfeltétele egy kiállításon való részvételnek. Ezt a válogató szigorúságot a polgári kiállítások is eltanulhat-nák végre katonáéktól, bizony nem látnák semmiképen sem kárát.

Nekünk magyaroknak mindenképen becsü-lünkre válik ez a kiállítás, mert már kiállítóink átlaga is igen jól megállja helyét az osztrákok mellett; egy művésznünk révén pedig messze túlszárnyaljuk őket. Ezt báró Mednyánszky Lászlónak köszönhetjük, a kinek képei való-

ságos Mednyánszky-ünnepeilyé teszik ezt a gyűjteményt. Abból a mélységes költészetből, a mely Mednyánszky tájképein itt is előmlik, majdnem semmit sem adhatnak vissza a reprodukciók. Látni kell ezeket a látomás-szerűen elősarakozó színeköltményeket, csak látni, mert írni is alig lehet róluk akként, hogy valamit is megsejtessünk felőlük. A mestert különben egy osztrák festő, Nikol Schattenstein életnagyságban igen sikerlően lefestette, úgy hogy prófétai külsejű megjelenése és sejtelmes művészete között könnyen párhuzamot vonhat-ma'd a közönség.

A magyarok közül gyors és erőteljes fejlődésével kitűnik Bató József, a kinek az olaj-festésben alighanem még nagyobb sikerei lesz-nek, mint a grafikában. Horthy Béla igen frissen meglátott pleinair tájékokkal helyezi el háborús jegyzeteit, Basch Andor az albán vidékek színtarkaságán színesebbre tudta nevelni látását, melegebb, lágyabb festési módját. Vaszary János sajnos alig valamivel szerepel, Körmendi Frim Jénő, Zádor István, Juszko Béla, Márton Ferenc jól megállják helyüket az osztrákok mellett, a kik meglehetősen nagy számmal és sok képpel vonultak fel. Együttessükben is nagyon eltérők a magyaroktól. Valami hűvös ki-mértség választja el őket tőlünk, a szakmabeli pontosságnak nagy tisztelete, hátravonuló tartózkodás, valami kissé merev szárazság, keve-

Krausz W. V.: Ő felsége arczképe.

Márton Ferenc: Nagy Janesi aknáshadnagy.

Schattenstein N.: Báró Mednyánszky László.

A TARTALÉK KÖVETI A TÁMADÓ CSAPATOKAT AZ AILLETTE VIDÉKEN.

AZ AIGLETTE-CSATORNÁNÁL FEDEZÉKBE VONULÓ GYALOGSÁG VÁRJA A TÁMADÁSI PARANCST AZ ELSŐ NAP REGGELÉN.

A NÉMETEK HARCZAIBÓL, A MELYEKEL A CHEMIN DES DAMEST ELFOGLALTÁK.

ÁTVONULÁS A CHEMIN DES DAMESON.

AZ ELSŐ FOGOLYCSAPAT BESZÁLLÍTÁSA A LAONI CZITADELLÁBA.

A NÉMETEK HARCZAIBÓL, A MELYEKEL A CHEMIN DES DAMEST ELFOGLALTÁK.

A TANÍTÓK GYŰLÉSE A RÉGI KÉPVISELŐHÁZBAN.

A KÓPÉ.

Regény.

(Vége).

Irtá Arnold Bennett. — Fordította Németné Langheim Irma.

Az egész hallgatóság a felszólaló felé fordult.
— Talán lenne olyan szíves Machin tanácsos úr az emelvényre jönni?! — ajánlotta a polgármester.

Denry felment az emelvényre.
Mindenki fejében az a gondolat keringett: Mit fog ez most mondani?

— Eljen Machin! — kiáltotta vidáman a közönség.

— Csendet kérek! — mondta az elnöklő polgármester.

Denry szembe nézett a hallgatóságával. Most már megszokta a hallgatóságot. Azt mondta:
— Ha nem tévedek, az ország egyik legnagyobb football-játékosát e város szülte!

Az egész tömeg harsogta:
— Igaz! Úgy van! Callear! Callear! A legjobb kapuvéd egész Angliában!

— Igen, — folytatta Denry — Callear az, a kire gondolok. Callear, a kerület szerencsétlenségére, tizenkilenc éves korában itt hagyott bennünket és Liverpoolba ment. És csak miután elment, vették észre csodálatos képességeit. Nem túlozok, ha kijelentem, hogy ő volt a szerencséje a Liverpool City Klubnak. És azt hiszem, tény az, hogy három szezonon át több goalt lőtt, mint valaha bármelyik más játékos.

Utóbb a York-Country-Klub nagy áron átvette őt a Liverpool Country Klubtól és Callear az új klub színeiben folytatott első mérkőzésben kitérte a lábát. Ez a véletlen szerencsétlenség tönkretette a York Klubot, a mely csődbe jutott. (Itt mi szerencsére, még nem tartunk.) A klub játékosai most felszabadultak. Uraim, azt mondom, Calleart vissza kell szerezni szülővárosának. Kész visszajönni és helye tulajdonképpen a szülővárosában van!

Hangos éljenzés!
— Mint az Ötvárosi klub vezére és kapuvédje rendkívüli vonzóerő lenne és győzelemre vezetne bennünket!

Általános éljenzés!

— És hogyan hozzák őt vissza az ő kedves szülővárosába? — kérdezte mérgesen felugorva Barlow tanácsos. — Machin tanácsos úr maga is bevallja, hogy nem szakértője a footballnak. Így valószínűleg ujdonság a számára, hogy az Aston Villa Klub 700 fontot ajánlott Yorknak Callear átminősítéséért. A Blackburn Evezős Egylet pedig 750 fontot; most ezek vetélkednek egymással. Ad valaki talán 800 fontot Callear átminősítéséért Bursley számára? — És gúnyosan nevetett.

— Befejezte? — kérdezte Denry, aki még mindig állott.

Nevetés nyomta el Barlow szuszogását. Denry pedig hangosan kiáltotta:

— Callear úr, lenne oly szíves előre jönni, hogy valamennyien láthassuk!

Ezeknek az egyszerűnek látszó szavaknak hatása felülmúlt minden hatást, melyet ebben a teremben valaha még olyan magasról szóznoklat elért. Egy fiatal, piruló, esetlen, hosszú lábú, vékonytestű óriás tapogott előre a középben és felmászott az emelvényre, a hol Denry ülőhelyével kínálta meg. A játék minden igaz tisztelője felismerte. És mindenki ezt mondta a szomszédjának:

— Ez Callear.

A termet nagy csodálkozás és jó szerencse reménye töltötte be. Tapsvihar hangzott fel és bár senki sem tudta, mit jelent Callear megjeleneése, a taps csak növekedett:

— Eljen a kitűnő Callear! — Egyik rekedt kiáltás követte a másikat. — Eljen Machin!

— Bárhogy is van — folytatta Denry a vihar lecsendesülése után. — Idehoztuk őt. Elfogadják őt a klub igazgatói?

— És az átminősítés? — kérdezte Barlow.

— Elfogadják-e őt és megkísérelnek-e vele még egy szezont, ha ingyen kapják? — kérdezte tovább Denry.

— Igen — felelte Barlow. — De mit szól majd York hozzá?

— Gyermekek, Te a legfiatalabb polgármester felesége leszel stb. És ez nekem, a szállodai és utazási költségeket beleszámítva, nyolcszáz és tizenegy fontomba és 67 pennymbe kerül.

Denry pedig ezt mondta Nellynek:

— Gyermekek, Te a legfiatalabb polgármester felesége leszel stb. És ez nekem, a szállodai és utazási költségeket beleszámítva, nyolcszáz és tizenegy fontomba és 67 pennymbe kerül.

Denry pedig ezt mondta Nellynek:

III.

Hogy a tanács helyesen járt el, mikor Denryt jelölték polgármesternek, azt különös módon bizonyította a football-játékosok és Callear magatartása a szezont nyitó mérkőzésen.

A sportünnep jótékonyági mérkőzés volt Bursley és Are között a grófság árvái javára és az ilyenfajta mérkőzések szokása szerint a labdát, képletesen, valamelyik nevezetességnak, a társadalom egyik oszlopának kellett kirúgni. A kirúgás szertartásának nincs sportbeli jelentősége: a nevezetes férfi csak szívességből löki ki a labdát a fehér körből és azután, ha kedves az élete, szalad a harez központjából; úgy tartják azonban, hogy ez a játéknak erkölcsi fényt kölcsönöz. A jelen alkalommal azt hirdették a falragaszok: «Az első rúgást 3 óra 45 perckor Machin tanácsos, polgármester-jelöltünk teszi.» És tényleg, más nevezetességet nem is illett volna választaniok.

A mérkőzés szép délutánján tehát Denry lábfeje előtt új labdával, fején selyemkalappal állt huszonkét herkulusi termetű és gyilkos szándékot sejtető játékos között. A bursley-i célpont felé kellett rúgnia. Ő, mint magát a Signal kifejezte, «Callear előnyére egyszerűen túllépte hatáskörét» — Callear vele szemben állt, mint kapuvéd — úgy, hogy Callear már a mezőny belsejében szaladt a labdával, mielőtt az Axel játékosok Denry szemtelenségének bámulatából felocsudtak.

Mindenki, a ki olvasta a tudósítást, még bizonyos ijedtséggel emlékszik vissza arra a nevezetes mérkőzésre, a melyen a halhatatlan Brown Jimmy, a mikor utoljára vezette a Blackburn-Evezősöket, maga vitte a labdát a mezőnyön át, átlötte a cselőn és Anglia serlegével hóna alatt tért haza. Callear nyilván utánozni akarta ebben, de nagyon tévedett. Ezt a taktikát már évekkel ezelőtt megölte a Preston North End, a mely a kitérő játékot kitalálta.

Callear tovább játszott és a jó szerencse cherubbként lebegett felette. Végül kilötte a labdát; vad, magas lökés volt; de ellenséges szél levitte, körülforgatta és befújta a hálóba. Az első goalt húsz pillanat alatt lőtték ki!

Callear hírneve meg volt alapítva. Hiába jelentették ki komoly szakértők, hogy egyszerűen

VERES PÁLNÉ SZOBRÁNAK MEGKOSZORÚZÁSA A NŐKÉPZŐ EGYLET JUBILÁRIS KÖZGYŰLÉSE ALKALMÁVAL.

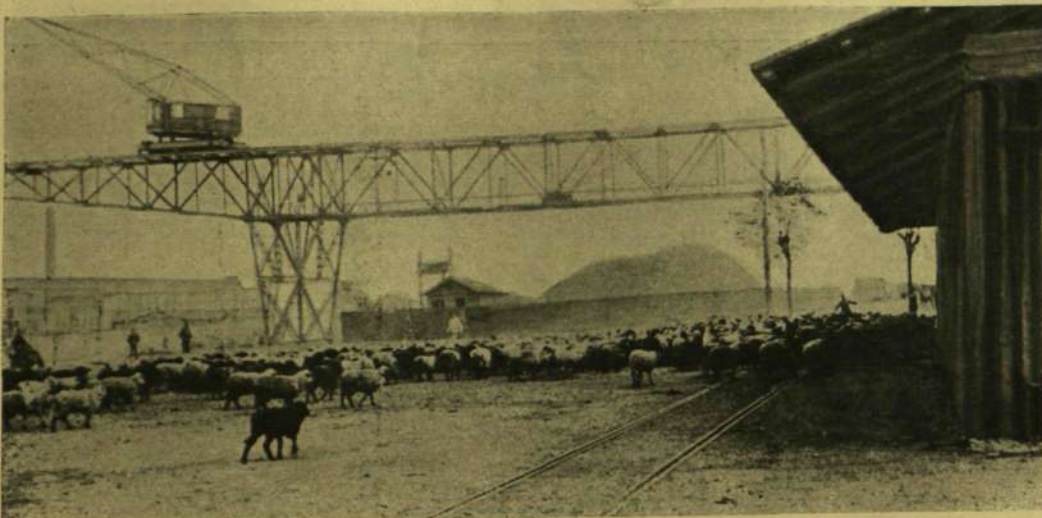
a galériának játszott és hogy a siker pusztán véletlen volt — Callear hírneve meg volt alapítva. Egyszeriben a nép kedvence lett. Mikor Denry óvatosan végigment a mezőnyön a nagytribünig, hangosan megéljenztek; nem tehetett róla, de valahogy úgy érezte, mintha ő lőtte volna a goalt. És, bár senki sem fejezte ki tisztán a gondolatot, a legtöbben titokban mégis azt gondolták, mikor a diadalmas Denryt bámulták, hogy az, aki mellé így odaszegődött a siker, az a valódi férfi, a kit ő polgármesterüknek kívánnak, ez az a férfi, a kire szükségük van.

Denry lett a helyi football-sport legmagasabb megszélyesítője. E tény fura válsághoz

vezetett a municipális szokások történetében. Mikor a beiktatás vasárnapján a polgármester templomba megy, előtte halad a tömeg és őt követik a tanácsnokok, a hivatalos város, a rendőrség és a tűzoltóság; ezek után jönnek a menetben az előkelő polgárok gyanánt elismert személyiségek. A Bursley-i Football Klub első és második csapata, Callear vezetése alatt, kifejezte azt az óhaját, hogy szeretne részt venni Denry menetében; érezték, hogy tartoznak a polgármesternek valami nyilvános elismeréssel a nemzeti sport érdekében tett szolgálataiért. Denry azonnal és köszönettel beleegyezett; a gondolat egyszerűen bámulatraméltónak tűnt neki. Valami szerencsétlen lelkes azonban le-

A TANÍTÓ-GYŰLÉS KÜLDÖTTJEI A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM ELŐTT.

AZ AUSZTRIA-MAGYARORSZÁGBA SZÁNT BIRKÁK ÖSSZEGYÜJTÉSE BRILLÁBAN.

velet írt a Signálnak, a melyben tiltakozik az ellen, hogy a templomba hivatásos football-játékosok kövessék a város első hivatalnokát. Megokolta ezt azzal, hogy ilyesmit még csak nem is hallottak még és különben is a football szerencsejátéknak, fogadásoknak a tárgya. Sokan helyeselték e tiltakozást, míg azután Denry a Signálnak a következőket válaszolta: «Büszke-e Bursley a football-esapatára vagy szégyenli talán? Összeférhetetlen-e a football-játék a jó polgár hivatásával? Van-e bármilyen becsületesség a football-játékban? Társadalmi páriának kell-e tekinteni a hivatásos football-játékosokat? Van-e olyan élő ember, olyan társadalmi osztály, a mely előtt elszabadna zárnai a templomot?» A lelkes felszólalása ezek után a szégyen, harag és gúnyos nevetés áradatába fulladt. A város nevetett: de csak azért tette, hogy elrejtse a kacagásával a lelkes iránt érzett ellenszenvét.

Az emberek érdeklődni kezdtek, vajjon a csapat kosztümben, jelvényként vagy díszként a labdát hordozva fog-e részt venni a menetben? Soha olyan tömeg nem üdvözölte még a polgármesteri díszmenetet. A footballosok azonban rendes öltözköbben jelentek meg, de nyakkendőjük a klub színeit mutatta, a mit azután általánosan a legbizonyosabban fényes gyanút ismertek el. A Szt. Lukács templom tömege volt és a mi még különösebb, a templomot körülvevő temető is zsúfolva volt. A templom csupán a menetet és azokat a hölgyeket fogadhatta be, a kik számára protekció folytán előzlege helyet tartottak fenn. Ezer és ezer ember lepte el a temetőt, úgy, hogy annak a megakadályozására, hogy az amúgy is zsúfolt templomba benyomuljanak és leggyöngébb pontján, az a pispánál áttörtesse, be kellett zárnai és őrizni kellett az ajtókat. Négy asszony ájult el a szertartás alatt, de sem az idősebb Machinné, sem Nelly nem tartozott közéjük. Ez volt az első ismert eset, hogy valaki novemberben a szertartás alatt elájult. E tény maga már rendkívüli tekintélyt kölcsönözött Denry polgármesteriségének. Mikor Nellyvel a karján, az orgona zúgása közegett, kilépett a templomból, az üdvözlés, a miben a temetőben részesítették, — bár az alkalom komoly méltósága tiltotta a tapost, — nem nélkülözötte a ragyogást.

E beiktató-vasárnap valódi fényt azonban kellenek csak később értékelték. Azt sejtették, hogy a szónoklat utáni gyűjtés eredménye a rendesnél sokkal nagyobb lesz, mert a gyűlést is sokkal nagyobb volt. De a gyűjtés összege, a templomszolgák csodálata, a rendesnek gyűjtésére rúgott. Még nagyobb volt a csodálkozás, hogy mindez érzéppénz között csak három hárompennys darabot találtak. Ez a különlegesség magyarázatokra és összehasonlításokra adott alkalmat. Mindenki tapasztalta az elmúlt hetekben, hogy a hárompennys pénzdarabok iránt a kereslet növekedik. És valóban, a hárompennys elűntek az Óvárosban a forgalomból.

Hét órá után megtudták, hogy az Általános Takarékosági Szövetkezet különböző főkéjainak alkalmazottjai rengeteg és soha nem látott mennyiségű hárompennys pénzdarabokat fizettek be a bankba úgy, hogy legalább is egy hétig ezután mindenki mindenért ezzel fizetett. És az a pikáns hír járt szájáról-szájra: Denry, abból

az egyszerű okból, hogy mindent felülmúló jótekonny gyűjtést biztosítson a saját vasárnapján, felhasználta a Szövetkezet nagy szervezetét a hárompennys elűntetésére. A város amalleseiben ez a vasárnap, mint a hárompennys pénzdarabok vasárnapja van megemlítve, mivelhogy oly szerencsésen nélkülözötte a hárompennysket.

A tanácsosok apró csoportokban vitakoztak Denry felől.

— Micsoda kópé! — mondta boldogan nevetve az egyik. — Ritka példány, annyi bizonyos. — Nohát ez a cselekedete népszerűbbé teszi, mint bármely más — mondta egy másik. — Nem lesz és nem volt soha senki, a ki nyomába is érhetne az ilyeneknek.

— De mégis, mit csinált ő egész életében — kérdezte Barlow tanácsos. — Dolgozott-e valaha egy napig is? Milyen nagy eszme megsemmisítője?

— Ő a megsemmisítője annak — felelte az első, — hogy kell mindnyájunkat felvidítani!

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Új regényeink. Mai számunkban új eredeti regény közlését kezdjük meg. *Odakinn sűt a nap* címmel. Szerzője *Berkes Imre*, a kinek nem egy szép novelláját közöltük már s a kinek több regénye irattott már nagy sikert. Új regénye bizonyára fokozni fogja szerzőjének sikerét, mert friss ötletű, eredeti munka. Félig-meddig a fantasztikusba játszik át; arról szól, hogy micsoda bonyodalmak, lelki és társadalmi zavarok fognak beállani majd a háború után, ha hazatérnek a katonák, felingerült idegrendszerrel, a békés rendtől és nyugalomtól elszakva, azelőtti társadalmi helyzetükből kiforgatva, a régi életbe nem tudva hamarosan visszatérni, újat még nem tudva maguknak alkotni. Mindezt *Berkes*, a ki hosszú katonáskodása alatt jól megismerte a katonamegerlellépet, elmeséli, élénk fantáziával és nagy vervevel írja meg s a legérdekesebb kombinációk egyikét nyújtja a háború után bekövetkezendőkről. *Bennett* pompás humorú angol regénye, *A kópé*, mai számunkban befejeződik; a jövő számban új francia regény fordítását kezdjük *Átkozott légy szerelem* címmel, a néhány év előtt Lipponban közölt *Szerelm az én bűnöm* című regény szerzőjétől.

Egy más közt. Drasche-Lázár Alfréd két nagy-sikerű regény és egy színdarab után most novellás könyvvel lép a közönség elé. Harminez rövid történet van benne, nagyobbára párbeszédes formában, — inkább képek a mai társadalmi életből, mint szoros értelemben vett novellák. Érdekes megfigyelni az író témáit: mi érdekli őt a világból, mik azok az életjelenségek, melyeket tollára venni érdekesnek tart? Néha komorabb, tragikus motívumok: a tengeren hínálós csónakon eldörren egy revolver egy asszony kezében s megöli az ostromló férfit, a kit az asszony szeret, most szeret csak igazán, mikor már megölte. Többnyire azonban derült, szatirikus élet helyzetek: a hozományra leső gavalér elfecsegi hasznosító terveit a bálban egy asszonynak, a kiről kislát, hogy anyja annak a lánynak, a kinek a pénzére pályázik s ezzel füstbe is megy a ravasz terv; a csapodár férj, a ki azonnal visszaédesedik a feleségéhez, a mint

megtudja, hogy a barátja szereti s ha elválik tőle, el akarja venni; a vőlegény, a ki azzal veszt el menyasszonyát, hogy túlságosan vigyáz arra, hogy mit szól a világ; a tigris-vadász, a ki azonnal ellüstöl és prózái lesz, a mint az asszonynál elérte a célját; a leány, a ki energiával, okos szóval eltántorítja az özvegyember epját a nőtlől, a kit el akarja venni. Csupa ilyen témák, az úri társasági élet apróbb-nagyobb motívumai, azok a dolgok, a melyekhez hasonlókat állandóan hallunk mindenütt, a hol gondtalan életű, az életet könnyen vevő emberek találkoznak, a kiket semmi sem érdekel jobban, mint a maguk és a mások szerelmi és családi komplikációi s a kik több-kövesebb elmésséggel, de mindig teljes odaadással áznak az emberszólás elegáns társaságátékát. Ezt a társasági hangot pengeti *Drasche-Lázár*: novellái olvasásakor az az érzésünk, mintha elegáns szalonban volnánk és kihallgatnók az ott forgolódló hölgyek és urak beszélgetését. Az emberekől rendszerint csak annyit látunk, a mennyit így, mások előtt meg szoktak mutatni, de az író ért ahhoz is, hogy ezen a felületen alúl is sejtessen valamit abból, a mit a nyílátosság elől el szoktak rejtetni. Az alakok, a melyek a novellákban előttünk felvonulnak, együttevő s különösen a tónusukkal érdekesen jellemzik azt a társasági kört, a melyből valók. Az író a maga maliciózus bonhommiájával mindig főkéte lebeg ennek a tónusnak; megérti a dolgokat, a mikről beszél, mulat rajtuk, de nem azonosítja magát velük. A párbeszédekben is tartja az elegáns, világos tónust, fordulatos és elmes, nyelve a konvencionális társalgási nyelv, az élőbeszédre emlékeztet, nagyobb lendület és nyelvalkótló eredetiség nélkül. A könyv előreláthatólag ép oly sikert fog aratni, mint a szerző regényei, mert azt adja, a mit a közönség nagy tömegei legjobban szeretnek hallani s abban a formában, a mely legjobban szórakoztatja őket. A *Franklin-Társulat* kiadásában igen szép kiállításban megjelent könyv ára 8 korona.

Könyvek könyve. *Kóhalmi Béla* körkérdest írtett nagyszámú íróhoz, tudóshoz, közéleti emberhez, arra vonatkozólag, hogy melyek azok a könyvek, a melyek állandó vagy újra meg újra visszatérő olvasmányai s átmenetileg mely könyvek tettek rájuk még hatást? Kérdéseire 87 helyről kapott választ, a kulturális élet mindenféle terein működő emberektől. Ezek a nyilatkozatok, melyek most *Könyvek könyve* cím alatt összegyűjtve jelentek meg, nagyjában véve elég hű ábrázolást képet adják annak, hogy mely írók és könyvek voltak legnagyobb hatással a mai magyar kultúrára. A nyilatkozók között túlnyomóan kevés a politikus, holott bizonyára közülük is többekhez intéztek kérdést s hiányzanak jórészt az Akadémia tekintélyei — általában a fiatalabb nemzedék van a nyilatkozók között túlnyomóan képviselve. Az eredmény így is nagyon érdekes: minden cikket több-kevesebb őszinte vallomás azokról a hatásokról, melyeket a nyilatkozók lelki fejlődésére más kiváló szellemek tettek. Érdekes a statisztika, a mely ebből kikerül. *Goethe* áll első helyen, őt 54-en említik, mint a ki hatott rájuk, utána *Arany János* és *Jókai* következik, rájuk 49-en hivatkoznak, *Shakespeare* 47-en. Nagyon előtérben állanak *Dickens*, *Tolsztoj*, *Petőfi*, *Dosztöjevski*, a biblia is érdekes, hogy *Vörösmarty* ugyanannyian említik, mint *Ady*, *Babits Mihály* ugyanannyian, mint *Kemény* *Szigmond*. Az ilyen vallomásoknál szokásos tartózkodásnak és jószándékú képmutatásnak nyomai itt is megvannak egyik-másik nyilatkozatban, de általában véve szemmel láthatóan őszinték a nyilatkozók s többen közülük bevallanak olyan olvasmányokat is, a melyeket kevésbé őszinték el szoktak tagadni. A szerkesztő érdekes, kissé rapzodikus bevezetést írt a könyvhöz.

Rajzok Szomorhoz cím alatt *Szigethy István* egy könyvben kiadta azokat az illusztrációkat, melyeket Szomor Dezső novelláihoz készített. Kiseb szokatlan dolog illusztrációkat adni ki szöveg nélkül, — a fiatal művészt nyilván különösen izgatta Szomor illusztrálásának érdekes problémája, arra azonban nem volt alkalma, hogy illusztrálhassa Szomor valamelyik könyvét (ma nagyon nem divat nálunk az illusztrált könyv), így hát kénytelen volt a szövegnélküli kiadás expedienséhez folyamodni. A rajzok különben határozottan talentumosak, többnyire jól kiadják Szomor műveinek exotikus, izgatott, érzékileg túlfutott levegőjét, nem mutatnak kész, kiforrott egyéniséget, erős hatásokat éreztetnek, különösen francia illusztrátorok hatásait, de van bennük ötlet és fantázia is. A magyar illusztráló művészet nagy nehezen tápáskodva, most kezd kissé ébredni s ha a kezdetből lesz valami, akkor *Szigethy István*nak tisztességes helyet számhatunk a fejlődésben. A könyv Kolozsvárott jelent meg az *Aranyia* könyvkiadó-vállalat kiadásában.

A Jó Pajtás. *Benedek Elek* képes gyermeklapja legújabb, június 16-iki számába *Váradi Antal* írt verset, *Tábori Kornél* elbeszélést, melyhez *Biczó*

Ilona rajzolt szép képeket, *Benedek Elek* folytatja *Róhmás komámasszony* budapesti kalandjainak mulatságos elbeszélését, *Nádai Pál* is elbeszélést írt, *Avar Gyula* mesét. Tarka mese, rejtvények és szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A *Jó Pajtás*-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára egész évre 16 korona, fél évre 8 korona, negyed évre 4 korona, egyes szám ára 32 fillér. Mutatványszámot kívánatra küld a kiadóhivatal, IV. ker., Egyetem-utca 4.

A HÁBORÚ NAPJAI.

Június 6. A nyugati harcztéren a helyzet lényegében változatlan. Pontosított nyugatra, az Aisnetől északra és a Savères-területen a németek sikeres helyi harca. A német trónörökös hadseregeitől zsalománya május 27-ike óta 55,000-nél több fogly, 550-ről több ágyú és sokkal több, mint 2000 géppuskát. Az orosz harczterén a tiroli és a Piave-vezérvonalon történő tüzési harcok.

Június 7. A nyugati harczterén tüzési és helyi harczok. Az Aisnetől északra és Chateauf-Thierrytől északra nyugatra a németek visszaverték az ellenség részleges támadásait. Sáreytől délkeletre elfoglalták az Ardre két oldalán lévő ellenséges állásokat. Az orosz harczterén a nepok óta tartó ágyúharcokhoz élénk gyalogsági tevékenység járult. Az alsó Piave mentén és a Tonálén visszaverték az orosz földértő osztagokat. A Monte Spinucchián egyik rohamcsapatunk vállalkozása megjavította állásainkat. A Monte Sisemolán egy zászlóalj támadását ellentámadással visszavertük.

Június 8. A nyugati harczterén az ellenségnek a Chateauf-Thierrytől északra nyugatra megismételt támadásai és az Ardre mentén elvesztett vonalakon visszaharcolására intézett ellentámadása csak jelentéktelen területnyerést szerzett számára. Francia, amerikai és angol ezredek többször rohamra meghiusult. Az orosz harczterén Asiago és a Brenta közt az ellenség folytatta földértő előretöréseit, melyeket visszavertünk. A tüzési harc az egész harczvonalon élénk.

Június 9. A nyugati harczterén az Oise mentén feledett harci tevékenység. A francziák helyi támadásai az Aisne déli partján és az Oureqtól délre meghiusultak. Az amerikaiak támadását Chateauf-Thierrytől északra nyugatra a németek kiindulási állásukon túlrá vették vissza. Az orosz harczterén az oroszok földértő tevékenysége fokozódott, de mindenütt eredménytelenül maradt. A Judikariában és Asiagonál tűzükkel utasítottuk

őket vissza. A Monte Perticán az ellenség egy-kilométer széles arezonalon tört előre. Rohamai meghiusultak. A siker oroszlanrészre a komáromi 19. tábori vadászszázalójá.

Június 10. A nyugati harczterén a németek tegnap benyomultak a Noyontól délnyugatra lévő dombovokra. A Maastól keletré elfoglalták a Gury-magaslatokat, kiküzdötték maguknak az utat a ríquebourgi és a lamettré erdőkön keresztül és Burmont—Marvilon túl visszavetették az ellenséget. Lassignytól dél és délkeletre messzire behatoltak a thiescurti erdőbe. A francziák heves előretöréseit visszaverték. Mintegy 8000 hadifoglyot szállítottak be. Az orosz harczterén a Cepo Silenél és a velerzei hegyi arezonal több helyen ellentétezt előretöréseket visszavertük.

Június 11. A nyugati harczterén az ellenségnek az Anere és a Somme közt intézett támadását a németek a corbie—braytól mentén ellenőrkéssel állították meg; a többi arezonal előtt a támadás véresen összeomlott. Hutier tábornok hadserege a a németeket két harci nap alatt birtokába juttatta a Noyontól délnyugatra lévő dombovokra. A francziák, bár fel voltak a német támadásra készülve, nem tudtak helyt állni a németekkel szemben. A jobb támadó szárnyon a németek az Assainvillerstől délre elfoglalt ellenséges vonalakat heves ellentámadásokkal szemben megtartották. Courcellesnél és Merynél még harcban állnak. A roye—estrées—st. denisi műút mindkét oldalán elfoglalták a Merytől keletré emelkedő magaslatot, áttörték a negyedik ellenséges állást és az ellenséget visszavetették az Arondera. Kiküzdötték az átkelést a Matz folyón. A Marque Gliscmagaslát és a Vignemont-hegy megróhamozása után tovább nyomultak Anthemistnél. Áttörték az ellenséges állások útvesztőjét a Thiescurtől délre emelkedő magaslatokon. A déli irányban az Oise felé ereszkedő lejtőkön Ribocourtig nyomultak előre, a foglyok száma több mint 10,000-re emelkedett; ezzel a német trónörökös hadseregeitől május 27-ike óta beszállított foglyok száma 75,000 lett. Chateauf-Thierrytől északra keletré az ellenség megújított támadásai összeomlottak. Az orosz harczterén a Piave alsó folyásánál ismét meghiusult az ellenség két előretörése.

Június 12. A nyugati harczterén a németek meghiusították Noyontól délnyugatra a francziák várt ellentámadását; az ellenséget az egész támadási arezonalon Le Ployrontól Anthemig visszavetették. Nagyszámú páncélos gépkocsit löttek össze. Méry és Belloy közt roppant szét az ellenséges ellenőrkés, itt a harc a sötétség beálltáig

tartott. Az Oise nyugati partját a Matz torkolatától északra megismételték az ellenségtől. A foglyok száma 18,000-nél többre nőtt. A Noyontól délnyugatra lévő magaslatok elvesztése miatt az ellenség kénytelen volt kiűzni állásait a carleponti erdőben az Oise keleti partján. A hátrálónak a németek Carl ponton és Caisnesen át úrának nyomultak s elértek a Baillytól északra — Tracy de Val Nampcoeltól nyugatra eső vonalat. Chateauf-Thierrytől az ellenség folytatta hiábavaló támadását. A nyugati harczterén a hegyi és a Piave-harczvonalon tüzési harcok. Néhány orosz előretörést visszautasítottunk.

HALÁLOZÁSOK.

Hósi halált halt: **Beöthy József**, I. honvédszázadbeli főhadnagy, Beöthy Zsolt dr. főrendiházi tag, egyetemi tanár fia, a ki az orosz harczterén teljesített repülőszolgálatot, életének 24-ik évében. Az ifjú hős a bécsi Terézianumban végezte tanulmányait, a háború kitörésekor az első között sietett a haza védelmére s azóta immár negyedik éve járta a csatákat.

Elhunytak még a közéleti napokban: **Köpeczi Bocz József** dr., nyug. vármegyei főorvos, 80 éves korában, Nagyenyeden. — **Varga Ferenc**, a budapesti István-úti főgimnázium tanára, 64 éves korában, Budapestben. — **Sepsiszentkirályi Szent-Királyi Ferenc**, nyug. m. kir. honvédeződes, az unitárius egyház főtanácsosa és felügyelő gondnoka, 63 éves korában, Székelyudvarhely. — **Kisjászai Jeszenszky Imre**, földbírtokos, néhai Jeszenszky Ferenc, Baranya vármegye egykori alispánjának fia, 64 éves korában, Kaposváron. — **Bakonyi Géza**, nyug. miniszteri tanácsos, a Lipót-rend lovagkeresztjének tulajdonosa, 60 éves korában, Budapestben. — **Dr. Wahrmann Albert**, orvos (Hajdúföldes), 71 éves korában, Budapestben. — **Králik Miklós**, bírtokos, 61 éves korában, Tápióbicskén. — **Áry László**, a m. kir. zálogházak igazgatója, 60 éves korában, Budapestben. — **Ott Ernő** dr. udvari tanácsos, az ismert marienbadi fürdőorvos, Edward angol király volt udvari orvosa, az orosz harczterén egy tábori kórházban a hadifáradalmak következtében. — **Petőcz Ferenc**, bonyi evangélikus lelkész, győri egyházmegyei gyámintézeti elnök, 49 éves korában. — **Szécsényi Baghi Béla**, nagybírtokos, 48 éves korában, Pusztakengyelen. — **Stancu Ferenc**, okl. bányamérnök, Budapestben. — **Marikovsky László**, gépészmérnök,

DIANA PUDER

*Könyv *
Zoltán*

Próbadozoz illetve tégely ára 3 korona. — Nagy doboz illetve tégely ára 6 korona.

MINDENÜTT KAPHATÓ!

Főelárusítóhely: DIANA KERESKEDELMI RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG, Budapest, V., Nádor-utca 6. sz. alatt.

85 éves korában, Töketerbesen. — WESSELYNYI ISTVÁN, szigorú jogász, 22 éves korában, Igón.

Öz. KORONAI LIPPICH LÁSZLÓ, szül. Almásy Ella, Budapest. — ÖZ. TICHY ANTAL, szül. Major Mária, 79 éves korában, Maglódon. — NÉHAI KOSUTÁNY GÉZA, királyi táblabíró özvegye, Párl Katalin, 68 éves korában, Budapest. — ÖZ. SEBESTYÉN JÓZSEF, szül. Ofner Anna földművelő, 67 éves korában, Zala-Gölsén. — ÖZ. KÖRÖSEY ZOLTÁNNÉ, szül. Horváth Anna, 59 éves korában, Beregszász. — VASZILJEVICS JÁNOS, szül. Engelbach Malvin, Budapest.

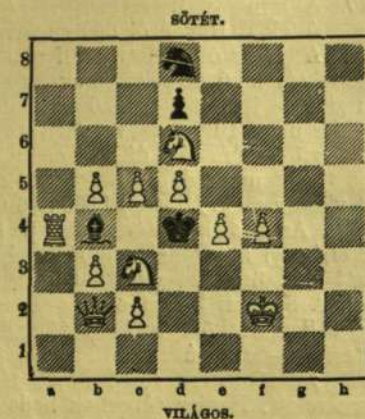
EGYVELEG.

A „Mercur” Váltóüzleti Részvénytársaság folyó hó 8-án tartotta az évi XXII. rendes közgyűlést Mezei Sándor dr. elnöke alatt.

Az előterjesztett közgyűlési jelentés szerint az összes üzletágak jelentékenyen fejlődtek. A betétállomány, valamint az üzletfelek száma jelentékenyen megnövekedett. Úgy a vidéki, mint a helyi fiókok kielégítő üzleteredményeket értek el. Az affiliált intézetek ú. m. az Általános Forgalmi Bank r. t. Debreczenben, az Aradi Közgazdasági bank és a Vig Vilmos és Társa cég szépen fejlődnek. Az intézet érdek körébe tartozó iparvállalatok, nevezetesen: az „Oceán” Magyar Konzervgyár és Kereskedelmi Részvénytársaság, a Magyar Halkonzervgyár r. t., az Első Élelmi Mészegő r. t., az Élelmi Erdőipar r. t., a Magyar Szabadalmazott Patkógyár r. t., a Debreczeni Papár r. t., a Karczagi Cserép- és Téglaipar r. t., a Hungária Hengermalom r. t. és a Feketeerdői Üveggyár r. t. az elmúlt évben jó eredménnyel dolgoztak. Az új alapítások közül az Általános Papár és Feketeerdői r. t. kedvező kilátások között kezdte meg működését. A közgyűlés az igazgatósági jelentést tudomásul vette és a felmentvényt úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelőbizottságnak megadta. Elhatározta továbbá, hogy az 1917. évi osztalékszétvényt e hó 10-től kezdve szétosztja 10 koronával váltással. Az igazgatóságba beavastattak: Brettauer dr., Bodenheimer Simon, Bakonyi Simu dr. (új), Berger Mór, Chavanne Miksa, Gerliczy Félix báró (új), Mezei Sándor dr., Schwarz Ernő.

SAKKJÁTÉK.

3107. számú feladvány Jensen N. P.-től, Beanninge.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” 19. ik számában megjelent képtalány megfejtése: Jászai sugár a reménység, Törött ablak a szívem: Mást nem kíván ez a sugár Jó éjszakát énnekem?

Szerkesztői üzenetek.

Hazafelé. A katona hazavágása mesze idegen földről a legtermészetesebb érzése a népdalnak és gazdag motívum-forrása, de hogy valaki megírassa, arra költőnek kell lennie.

Hova? Ha csak a maga mulatságára írta, akkor egészen jól töltötte vele az idejét, de a nyilvánosság elé nem való.

Mohács. Most jut eszébe a mohácsi veszedelmét siratni?

Feloldó szerkesztő: HOITSY PAI

Szerkesztőség iroda: Budapest, IV., Vármegye-utca 11. Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

Magyar királyi államvasutak.

129568/1918.

F.

HIRDETMEY.

„Mint már közöltük a magyar királyi államvasutak vonalain közlekedő halálközvetítő, két fekvőhelylyel ellátott félfülké egy utas által csak két — az illető vonatra és útra érvényes — első osztályú vasúti menetjegy és két első osztályú halálközvetítő pótbjegy váltása ellenében vehető igénybe.

Ez a szabály most a budapest—wien, a budapest—berlin, a budapest—bükarest és budapest—tátra-lomnici viszonylatokra is kiterjesztett.

Budapest, 1918. évi május hó 13-án.

A forgalmi főosztály igazgatója: Kotányi.

149968/1918.

A. V.

Hirdetések a „MÁV.” állomásán.

A m. kir. államvasutak igazgatósága az állomásai területén kifüggeszethető magánhirdetmények kezelését saját kezelésébe vette át. A hirdetések megválogatásában, elhelyezésében és a mennyire lehetséges kiállításában különös szívt kíván vetni az igazgatóság a magyar ipari és kereskedelmi érvek kellő kidomborítására, a arra, hogy a hirdető a hirdetések e legkedvezőbb helyét és módját, mely számukra minden előnyt biztosít, minnél jobban megkedveljék.

A hirdetések gyűjtésére és szétküldésére létesített központi iroda Budapest, VI., Csengeri-utca 68. szám alatt van.

A részletes feltételek itt tudhatók meg.

Budapest, 1918. évi június hó.

Az igazgatóság.

(Utánnomlás nem díjazatik.)

FOGAK

és teljes fogorvosok szájpadlás nélküli, a gyökerek eltávolítása, fogszabályozás, fogszabályozás, fogszabályozás.

FOG

— tömések, arany fogkoronák és aranyhidak, tartós porcelán- és aranytömések, tiszta évi jóállással.

FOG

— húsz teljes friztől kezdve: barba, frizura, régi fogorvosok által kiképzett, vidékiek egy nap alatt kiképzettek. — Mérsékelt árak.

Dr. HEGEDÜS JAKAB
Fogorvos, egyetemi orvostudor,
Első Fővárosi Fogorvosi Intézet, Budapest,
VII., Erzsébet-körút 44. sz. I. emelet.

Szigeti Bucsú a Hadikiállítás az Alsó-Margitszigeten

Vasárnap a Szigeti Bucsú kezdete.

Rengeteg új mulatság!

Premiere a ZSUZSU SZINPADON

BASTIEN ÉS BASTIENNE

Mozart kis operája.

SZEREPLŐK:

BASTIEN — Szügyi Kálmán,
BASTIENNE — Tihanyi Vicza,
COLAS — Reiner Hugó.

A kísérő zenekart vezényli Sándor Árpád.

Délután 3-tól éjfélig

A dunai tornácban: Hadimilliomosok versenye.

Pax volucrum: Roncy képművész.

Scarto mester: Tényarvonnálas és grafologus.

Agylóvölde: Neger búvások. — Hadilövőház. — Szűcs Laci nótás

társasága. — Box match kutya és ember között. — Az entente leveretése. —

Tájos könyvek. — Kultúra könyvek. — Kiromata. — Ingeny mozi.

Kitűnő vendéglő, buffet és csukrászda

A Hadikiállítás szinphonikus zenekara Egressy karnagy vezetésével.

Nagy ujdonság a Tatár kioszkban:

Az entente fegyvertára: Francia, angol, orosz hadikölcsönplakátok.

Belépődíj a szigeti belépéssel együtt 2 kor. Katonának, gyermekeknek 1 kor.

Este fél 8-tól 40 fillér.

DRASCHE-LÁZÁR ALFRÉD

új könyve:

EGYMÁS KÖZT

Tartalmaz 30 novellát. — Ár 8 korona.

Kiadja a Franklin-Társulat.

Kapható minden könyvkereskedésben.

A kik szeretik gyermekeiket,
fizessenek elő

JÓ PAJTÁS

képes gyermeklapra.

Alapította:

SEBŐK ZSIGMOND

Szerkesztő:

BENEDEK ELEK

Előfizetési ára: negyedévenként 4 korona.

Előfizetéseket elfogad és
mutatványszámat küld

a „JÓ PAJTÁS”
kiadóhivatala

Budapest, IV.,
Egyetem-utca 4. sz.

A Jó Pajtás érdekes, mert elbeszéléseit, regényeit,
meséit, verseit a legjobb magyar írók írják. Tartalma
gazdag, mert minden számában minden, amit a
gyermek olvasni szeret. Szép képeit jeles magyar
művészek rajzolják. Minden héten új és egyre
kedvesebb tartalommal jelenik meg.

Perzsaszőnyeg-különlegességek!

Antik ezüst tárgyak,
nagy választékban kaphatók
ROSENSTINGL NÉL

IV., Deák-tér 4. * Telefon 6—76.

NINGS TÖBBÉ RHEUMA!
ha megrendeli a **JUNOSZESZ és JUNOSZESZ** törzsenyest, orvosilag kipróbált házi készítésű, mely rheuma, csúsz, köszvény, ichtias ellen biztosan, bámulatos gyorsan használ, más orvosságoktól tagu egyetemesen. A legújabb esetekben egy adag elegendő. Ár használati utasítással 10 korona. — Nagy árt 15 korona. **CSAKÓ A. NÉ.** BUDAPEST, VI., Csengeri-utca 68.

Viszketegséget, sömört, rüht,

leggyorsabban elmulasztja a Dr. Flesch-féle eredeti törvényesen védett

„Skaboform”-kenőcs.

Nem piszkít, teljesen szagtalan.

Próbátégely 3.— korona kis tégl 5 korona
családi tégl 12 K. — Budapesti főraktár:
Török gyógyszerárban, VI., Király-utca 12.

Videkre megrendelési cím:

Dr. FLESCHE E. „Korona” gyógyszerár, Győr.
„Skaboform” névjegyre ügyeljünk.

Hamvas, rőzsás arc

eperpiros ajak érhető el a
Rőzsaszirmot kivonat használatával. Teljesen ártalmatlan. Egy üveg 3 K. 3 üvegért kevesebb nem szállítható.

Ifj. RÁCZ JÁNOS
kozmetikai laboratóriuma,
Kiskunhalas 66

Pénztét vissza-
fizetem, ha
tyukaszem-szemölös,
börkeményedést a Rőzsaszirm
három nap alatt teljesen eltávolít,
gyógyulást ki nem írta. Rőzsaszirm
szemölös és bőrkeményedést. Ár
10 K. 10 K. 10 K. 10 K. 10 K. 10 K.
3 üveg 5.50 K. és 6 üveg 8.50 K.
KEMÉNY, Kossuth 1. Postacím 12/123

EHRBAR

és minden más előkelőbb mestergyakarmányu zongorát, pianót legelőkelőbbben vehet a szolid kiszolgálásról általában elismert

REMÉNYI MIHÁLY
cég zongora- és harmonium telephely,
Budapest, VII., Király-utca 58. és 60.

Régi zongorák, pianók vétel, becsereklése, javítása és hangolása.
Megnyitnak a vasutak! * Lehet már zongorát vidékre szállítani.

Margit-Crème

a főrangú hölgyek kedvenc szőpítő szere, az egész világon el van terjedve. Páratlan hatása szerencsés összerakításában rejlik, a bőr azonnal felveszi és kioldó hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mivel a Margit-crème utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel ellátott dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményről vállal a készítő mindennemű felelősséget. A Margit-crème ártalmatlan, zsírtalan vegyíztára készítmény, amely a külföldön nagy feltűnést keltett. Ár kis tégl 4 K., nagy tégl 8 K.

Margit-zsappan 5.80 kor. Margit-powder 3.— kor.

Gyártja Földes Kelemen laboratóriuma Aradon.

Kapható minden gyógyszerárban, illatszár- és droggár-üzletben.

Kinek van szeplője?
Vagy bármely más folt, bőrtisztítatlanság az arcán?
Az használja teljes bizalommal
Rozsnyay Szeráj arczenőcsét,
mely egyedül szer az arc tisztítására, szeplők, miteserek, pattanások eltávolítására. Használatára az arc pár nap alatt bármilyen puha és hófehérre változik. Egy kis tégl 4 K. 80 fill., nagy tégl 1.20 K. Rozsnyay Szeráj arczenőcséje
Ár 1.20 K. Szeráj pondra, az arczporok gyöngye, doboz 1.40 K., fehér, rósa, szíj és testápoló.
Készíti: Rozsnyay M. gyógyszerár, Arad, Szabadság-tér 3.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)
A főváros első és legnépszerűbb csipke-
főzései:
Fiókok:
II. Fő-utca 27, IV. Eski-út 6, Kecskeméti-
utca 16, V. Harminczad-utca 4, VI. Teréz-
kört 30, Andrássy-út 16, VIII. József-kört 2.
Telefon: Józsa. 2—37

Fiatalos, üde arcbőrt
várakozó elő 10 nap alatt és eltávolított minden telthibát, nevelni miteszer, pattanás, sárgafolt, ránc, orrvörösség, likacsos, hervadt, pettyhűt bőrt, a Dr. Kayserling-féle szőpítő-szer. A kura egyszerű, otthon végrehajtható, minden feltétellel jár. Befizetés után az arcbőr ragyogó szépséggel, gyermeki üdőségben és tisztasággal pompázik. 1 üveg 15.— K. Diszkrét csatlakozás utasítással. — Gyár: **KIVÁRT & Co.** — Székhely: **GROSS ARTEL** Budapest, VIII., József-kört 23. (Pótlak 1.)

